

Elk leven begint met de kruik

Tot de standaarduitrusting op elke kraamkamer behoort een kruik. Zo wordt iedereen in wezen 'met de kruik geboren'. En hoewel de elektrische deken, de zak met kersenpitten en de warmwaterzakken in diverse kleuren en maten inmiddels voor geduchte concurrentie zorgen, is de oerkruik nog overal te krijgen.

Misschien wel juist omdat we er allemaal mee groot geworden zijn. Dat geldt in elk geval voor Günther Holtmann uit het Duitse Bocholt, die ooit van zijn grootmoeder een warmwaterkruik cadeau kreeg en verslingerd raakte aan ieder voorwerp dat bedoeld was om het lichaam warm te houden. Het begon met een kleine verzameling van zo'n twintig stuks, maar vanaf zijn pensioen struinde Holtmann rommelmarkten en internetsites af, met een collectie van honderdtachtig kruiken tot resultaat. Tegenwoordig worden ze in het Bocholter Handwerksmuseum tentoongesteld. "We kunnen niet precies zeggen wanneer mensen zich voor het eerst met kruiken begonnen te verwarmen", vertelt hij, "maar we weten wel dat het is begonnen met warm

gemaakte natuursteen die de koude bedden verwarmde. Daarop volgde de bedpan, gevuld met verhitte kolen. De eerste met warm water gevulde kruiken verschenen in de geschreven overlevering pas in de zestiende eeuw.

Gegoten uit tin, was het een luxartikel voor de rijken.

Arme mensen moesten het met een verwarmde baksteen of een goedkoper uit leem gebakken exemplaar

doen." Daarin kwam pas verandering met de opkomst van de industrie, in het midden van de negentiende eeuw. Vanaf dat moment werden kruiken van metaal – koper, messing, zink en

aluminium – aan de lopende band geproduceerd.

KLASSIEK VERSUS MODERN

De metalen kruik zoals wij die kennen, lijkt de meest logische vorm. Een metalen koker met een schroefdop voor het vullen en een rubberen ring die zorgt dat de hete inhoud niet over de lakens lekt. Toch zijn er in de loop van de geschiedenis ook ontwerpers geweest die daar anders over dachten; zij wilden voorkomen dat de kruik aan het rollen sloeg. Zo waren er platte kruiken van aardewerk of metaal, met de opening aan de bovenkant. Dat had ook als voordeel dat het hete water er niet uit kon lekken. Maar het huidige model, de kruik die onze babybedjes verwarmt, bleek toch het handigst in gebruik. Zelfs de komst van rubberen kruiken en kruiken van kunststof hebben de klassieke heetwaterfles in de kruikenzak niet weten te verdringen. Maar dat doet niets af aan de keuze in bedverwarmers van de laatste jaren. Er zijn inmiddels elektrisch oplaadbare warmwaterzakken, in de magnetron opwarmbare knuffels en ook de ouderwetse zak met kersenpitten is in een nieuw jasje gestoken en als beer, hartje en olifantje verkrijgbaar. Sinds kort biedt een Engelse hotelketen zelfs de mogelijkheid om het hotelbed te laten voorverwarmen door in hygiënische kleding gestoken personeel! Nieuwerwetse malligheid waar de liefhebbers van de oerkruik om moeten lachen. Holtmann: "Kruiken worden nog steeds goed verkocht, vooral aan vrouwen. Logisch: ze doen wonderen bij koude voeten!"

Tekst: Erik Niewenhuis